

วค. กับ การมีส่วนร่วมของ ประชาชน

ธีระชัย รัตนโรจนวงศ์

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้ง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตรวจสอบนั้น ได้กำเนิดมาตั้งแต่กรีกโบราณ ในศตวรรษที่ 18-20 แล้ว จากนั้นได้มีการเผยแพร่ออกมาสู่โลกตะวันตกประมาณ ปี ค.ศ. 1960 โดยนายการอล แพทแมน (Garol Patman) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นระบบ ประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง และในการตัดสินใจ ระดับต่าง ๆ มากขึ้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน” กลุ่มพัฒนาระบบบริหารได้ รวบรวมคำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน¹ และหวังว่าคำดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ทำให้ เกิดความเข้าใจตรงกัน เพื่อผลักดันการมีส่วนร่วมภาค ประชาชนในการพัฒนาระบบราชการไทย อันนำไปสู่ ประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ตามเจตนารมณ์ ของการปฏิรูประบบราชการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

คำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้

1. เสวนาทางออก (Deliberative Dialogue)

หมายถึง วิธีการใช้จัดกระบวนการสนทนาระหว่าง ผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ และประชาชน ที่เป็น

กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยภาคส่วนต่าง ๆ จะหยิบยกประเด็นข้อมูล ความรู้ความเข้าใจ และ ข้อกังวลต่าง ๆ มาปรึกษาหารือ โดยยังไม่เน้นการตัดสินใจ แต่ให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้เป็น ส่วนประกอบในการตัดสินใจ

2. เวทีประชาชน (Public Discussion Forum หรือ Public Forum) หมายถึง กระบวนการประชุม เพื่อสนทนาหารือเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะที่ประชาชน สนใจ โดยเน้นการให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจในประเด็นสาธารณะชัดเจนขึ้น ข้อมูลจากการจัดเวทีสาธารณะจะนำไปประกอบการ พิจารณาหรือการตัดสินใจ

3. การบริหารจัดการที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Governance) หมายถึง รูปแบบหนึ่ง ของการบริหารจัดการแนวใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุข สันติ สมดุล มีเสถียรภาพเป็นธรรม และ เท่าเทียมกันมากขึ้น

4. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) หมายถึง การกำหนด รูปแบบการบริหารราชการของส่วนราชการที่เปิดให้ ประชาชนทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียและ

¹ คำนิยามโดย ดร.อรพินท์ สฟโซคชัย กรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างดี

ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐเอกชน และประชาชนโดยรวมน มีช่องทางและโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบ ข้อมูลการดำเนินงานของส่วนราชการ การร่วมคิด เสนอความเห็นร่วมกำหนดทิศทาง และร่วมมือในการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ และความมั่นคงของชีวิตของคนในสังคม ซึ่งขณะนี้ เป็นรูปแบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่เป็นกระแสหลัก ของการบริหารจัดการภาครัฐ และระบบราชการทั่วโลก ในอันที่จะให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ก่อนดำเนินการตามแผนงานโครงการ/นโยบาย เพื่อมิให้ เกิดความขัดแย้งของการดำเนินนโยบายของรัฐ หรือ เพื่อทำให้เกิดการยอมรับการดำเนินการของรัฐ

5. เวทีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Forum) หมายถึง การจัดประชุมระดมความคิดเห็นที่เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการหารือ โดยผู้ที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญจะนำเสนอวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) หรือให้ข้อเสนอแนะ ทางเลือกเชิงนโยบาย และแนวทาง การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การ กำหนดนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

6. ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) หมายถึง กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เกี่ยวกับ ประเด็นที่ต้องการรับข้อมูล และความคิดเห็นของ ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในมุมมองต่าง ๆ ก่อนที่จะ ตัดสินใจดำเนินการ โดยมีการกำหนดหลักการและ แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นเวทีรับฟัง ความเห็นโดยตรง หรือโดยอ้อมผ่านกลไกอิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้ ประชาพิจารณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการ มีส่วนร่วม แต่ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์

7. สาธารณชนหรือประชาชน (The Public) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือ กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองต่าง ๆ (interest groups) ที่มีความสนใจผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจเกี่ยวกับ มาตรการการบริหารราชการ และนโยบายสาธารณะ ซึ่ง

อาจจะได้รับผลกระทบเชิงบวกหรือลบ ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม บางครั้งอาจจะเรียกว่ากลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders)

8. การตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยภาค ประชาชน (People's Audit) หมายถึง การเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ดำเนินการ / การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ

9. เสวนาสาธารณะ (Public Dialogue) หมายถึง การจัดกระบวนการสนทนาประเด็นปัญหา บ้านเมือง ประเด็นนโยบายอย่างไม่เป็นทางการ โดยเชิญ ประชาชนที่สนใจให้เข้าร่วมสนทนา อภิปราย หรือ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับ ความคิดเห็นความต้องการ และได้ข้อมูลสำคัญในการ จัดทำนโยบาย

10. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation หรือ Citizen Engagement) หมายถึง

10.1 กระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่าง ภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วม และ เพื่อให้การพัฒนานโยบายและบริการสาธารณะเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสนองความต้องการ ของประชาชนมากขึ้น โดยเน้นที่กระบวนการที่เปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ของรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีการ ที่ภาครัฐ ภาคประชาสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาส เรียนรู้ทำความเข้าใจประเด็นนโยบายสาธารณะร่วมกัน ปรีกษาหรือร่วมกันเพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทุกฝ่าย ยอมรับมากที่สุด และมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด

10.2 กระบวนการที่นำประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหา ที่ยุ่งยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในทางสันติ เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทมติ ของประชาสังคม และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำความเห็น และข้อเสนอแนะของประชาชน และ

ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจ และกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ

หมายเหตุ

- ความหมายที่ 10.1 เป็นความหมายที่ปรากฏในเอกสารว่าด้วยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน, <http://www.dialoguecircle.com/>, <http://www.policyresearch.gc.ca/>, และ “คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน” จัดทำโดยมูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ความหมายที่ 10.2 เป็นการอธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่กำหนด โดย International Association for Public Participation (IAP2) ซึ่งเป็นองค์กรสากลที่ส่งเสริมและพัฒนาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะนี้มีสมาชิก 16 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย อังกฤษ นิวซีแลนด์ แอฟริกาใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เลบานอน เม็กซิโก โปแลนด์ สโลเวเนีย และประเทศไทย

11. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Spectrum) 5 ระดับ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาครัฐจะเลือกตัดสินใจออกแบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากระดับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในภาครัฐ ตั้งแต่ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ถึงระดับการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในระดับที่ 5 มีรายละเอียด ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐเป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นต่อน้อยที่สุด ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงถูกต้องทันสมัยและประชาชนสามารถเข้าถึงได้ รูปแบบ

การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การจัดทำสื่อเผยแพร่ การพหุชนสถานที่จริง การจัดกิจกรรมเปิดบ้าน (open houses) และ website

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (Consult) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นประชาชนมีบทบาทในฐานะการให้ข้อมูลการตัดสินใจเป็นของหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น และการประชุมสาธารณะ

ระดับที่ 3 การให้เข้ามามีบทบาท (Involve) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ หรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนโครงการและวิธีการทำงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวกยอมรับการเสนอแนะ และการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระดับที่ 4 การสร้างความร่วมมือ (Collaborate) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูงโดยประชาชนและภาครัฐ จะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน

ระดับที่ 5 การให้อำนาจแก่ประชาชน (Empower) ระดับที่ 5 นี้ เป็นระดับที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงที่สุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ รัฐจะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยกระบวนการประชาคม

หมายเหตุ ศึกษา และกำหนด โดย International Association for Public Participation (IAP2)

12. คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน (Citizen Advisory Board) หมายถึง เป็นคณะบุคคลที่มาจากภาคประชาชน เพื่อให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาโยบายของรัฐและระบบการบริหารงาน การให้บริการ การวางแผนงาน/โครงการ การกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนการวางระบบให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน และความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

13. การโต้เถียง (Debate) หมายถึง เวทีที่เปิดให้สองฝ่ายมีการแสดงความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งเน้นการชักจูงให้อีกฝ่ายหนึ่งคล้อยตาม มักจะเป็นการแสดงแนวคิดที่ขัดแย้ง มุ่งเอาชนะด้วยเหตุผลการจัดเวทีที่เป็น Public Debate ไม่ใช่กระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมมักจะใช้วิธีการจัด Public Dialogue

14. ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง และ/หรือได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากประเด็นการบริหาร การกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือการตัดสินใจนั้น

15. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หมายถึง การปกครองที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง การบริหารจัดการ และการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยสามารถเข้าร่วมในช่องทางต่าง ๆ เช่น การลงคะแนนเสียง การลงประชามติ เป็นต้น

16. ภาคประชาสังคม (Civil Society) หมายถึง ภาคส่วนอื่น ๆ ที่มิใช่ภาครัฐ ได้แก่ เอกชน ผู้แทนประชาชน สื่อมวลชน และ NGOs คงพอจะทราบถึงคำเฉพาะหรือนิยามของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกันพอสังเขป จะเห็นว่าการที่จะมีส่วนร่วมนั้นมีหลายระดับก็ขึ้นอยู่กับองค์กรนั้น ๆ จะสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใดบ้าง

กรมวิทยาศาสตร์บริการ นอกจากจะดำเนินการตามตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมภาคประชาชน เพื่อการประเมิน โดยดำเนินการตั้งแต่ปี 2550 คือ ตัวชี้วัด “ระดับความสำเร็จในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติราชการ” ซึ่งการประเมินผลดังกล่าวเป็นการประเมินผลจะพิจารณาจากกระบวนการบริหารราชการ และการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เพื่อกระตุ้นการปรับระบบราชการสู่การบริหารราชการที่เปิดเผย โปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาระบบราชการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานหุ้นส่วนการพัฒนา โดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามตัวชี้วัดดังกล่าว มี 5 ระดับ คือ

ระดับการให้ข้อมูล เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว แต่เป็นระดับที่สำคัญ เพราะเป็นการเริ่มต้นที่ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการอื่น ๆ ต่อไป

ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการรับฟังความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น บอกข้อปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ กับส่วนราชการ

ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน/โครงการ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ อาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับการร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทหรือฐานะหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

ระดับการเสริมอำนาจประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นระดับของการมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนเป็นผู้กำหนด

จะเห็นว่าแนวทางการดำเนินงานของกรมวิทยาศาสตร์บริการตรงกับคำเฉพาะหรือนิยามข้างต้น ข้อ 11 : ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อ 12 : คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน และข้อ 14 : ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากประเด็นการบริหาร การกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือการตัดสินใจนั้น และจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารราชการที่เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) การดำเนินงานในการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนที่ได้กำหนดไว้ในการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการนั้น จะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น และให้ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม พร้อมกันนี้ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555) เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารระบบที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดแผนการพัฒนาระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมไว้ใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วม ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555) ได้แก่

1. วางระบบการบริหารงานแบบบูรณาการภายในระบบราชการ โดย

1.1 จัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ รวมทั้งถ่ายโอนบทบาทภารกิจ การตัดสินใจและทรัพยากรจากส่วนกลางลงสู่ระดับปฏิบัติการในเขตพื้นที่

1.2 ออกแบบระบบบริหารราชการสำหรับพื้นที่เฉพาะ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคง เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ การบริหารกลุ่มจังหวัดที่ติดกับชายแดนพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

1.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดในการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ โดยสนับสนุนให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเป็นการเฉพาะและอย่างเพียงพอ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

2. ส่งเสริม ผลักดันให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานกลางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการของส่วนราชการต่าง ๆ โดย

2.1 ประสานแนวทางการพัฒนาระบบราชการไทยให้มีเอกภาพและอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและแบบแผนเดียวกัน รวมทั้งบูรณาการการทำงานของหน่วยงานกลางเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ร่วมกัน

3. จัดระบบบริหารราชการให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายกับภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในลักษณะเป็นภาคี/พันธมิตร/หุ้นส่วน ในการจัดการสาธารณะ โดย

3.1 ส่งเสริม ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน การประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ในลักษณะการบริหารงานในรูปแบบเครือข่าย (Networking)

3.2 เน้นการทำงานแบบหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในงานบริการสาธารณะ (Public-Private Partnership - PPP) โดยศึกษาความเป็นไปได้ในการร่วมทุนในโครงการพัฒนาสำคัญ ๆ ของประเทศ

4. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดย

4.1 สร้างความรู้และความเข้าใจแก่เครือข่ายภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในการพัฒนาระบบราชการ เน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Action Learning) เพื่อให้ภาคประชาชนมีศักยภาพในการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้นจนถึงระดับของการเข้ามาเป็นหุ้นส่วน และร่วมติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการภาครัฐได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความรู้และความตระหนักในสำนึกพลเมืองว่าจะต้องเข้ามาเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 พัฒนารูปแบบ กลไก ระบบ และวิธีทำงาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น วางหลักเกณฑ์ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีระบบการปรึกษาหารือกับประชาชน สำรวจความต้องการของประชาชนในโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบ และให้ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยกันทำให้เกิดการบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น

4.3 ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการภาคประชาชน (Lay Board) ในทุกระดับ และจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการริเริ่มให้มีกรวางแผน

และจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Planning and Budgeting)

จะเห็นว่าข้อกำหนด มาตรการ เงื่อนไข และ/หรือแนวทางการสนับสนุน และส่งเสริมตามแผนการพัฒนาระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาบริหารราชการไทยนั้น กรมวิทยาศาสตร์บริการได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามข้อตกลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจความต้องการของประชาชนที่ปรึกษาภาคประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กร/กลุ่มจังหวัดในการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน การประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน การให้ความตระหนักถึงภาระและหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ/หลักนิติธรรมและ/หรือ การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้ ซึ่งในการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในภาครัฐมากขึ้นเท่าใด หน่วยงานภาครัฐเองจำเป็นต้องปรับระบบการบริหารราชการให้เป็นประชาธิปไตย หรือเรียกว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) นอกจากนี้ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมอีกนัยหนึ่ง คือ การจัดระบบการบริหารราชการการจัดโครงสร้าง ทัศนคติในการบริหารราชการ และการกำหนดแนวทางที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทางการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแน่นอนการมีส่วนร่วมดังกล่าวคงต้องเชื่อมโยงกับการเผยแพร่และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบด้วย ถึงจะเรียกว่าเป็นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจริง ๆ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. คำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2553]. เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต : http://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=2&content_id=337.

_____. คู่มือหรือแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นระดับจังหวัด. [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2553]. เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=4&content_id=755.

_____. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2555). [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2553]. เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต : http://www.opdc.go.th/uploads/files/Road%20show_Thosaporn.pdf.

ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป

จากข้าวหอมมะลิ

คุณสมบัติที่สำคัญของข้าวเจ้าหอมมะลิ คือ มีเมล็ดข้าวกล้องเรียวยาว สีม่วงเข้ม ข้าวกล้อง ข้าวหอมเมื่อหุงสุกจะนุ่ม เหนียว หอม ข้าวสารหุงสุกมีสีม่วงอ่อน นุ่ม และมีกลิ่นหอม ข้าวกล้อง มีโปรตีนสูงถึง 12.5 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณคาร์โบไฮเดรต 70 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ amylose 16 เปอร์เซ็นต์ และยังประกอบไปด้วยธาตุเหล็ก สังกะสี ทองแดง แคลเซียม และโพแทสเซียม ซึ่งสูงกว่าข้าวขาวดอกมะลิ เนื่องจากเป็นที่นิยมบริโภค ราคาข้าวหอมมะลิจึงสูงถึง กิโลกรัมละ 80-90 บาท

กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีงานวิจัยที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากข้าวหอมมะลิ เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ดังนี้

- ข้าวหอมมะลิสำเร็จรูป (Instant rice)
- ข้าวหอมมะลิสำเร็จรูปบรรจุกระป๋อง และบรรจุถุงรีทอร์ต
- ข้าวหอมมะลิสำเร็จรูป (สูตรข้าวเสริมสุขภาพ) บรรจุกระป๋อง และบรรจุถุงรีทอร์ต
- เครื่องดื่มธัญชาติผสมข้าวหอมมะลิชนิดกึ่งสำเร็จรูป
- อาหารว่างกรอบพองผลิตจากข้าวหอมมะลิ
- ขนมกรอบพองปรุงรสจากข้าวหอมมะลิ
- ข้าวหอมมะลิแผ่นกรอบปรุงรส
- ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มไซเดอร์ข้าวหอมมะลิผสมน้ำผลไม้
- ผลิตภัณฑ์ไซเดอร์วีเนียร์จากข้าวหอมมะลิผสมน้ำผลไม้

